

erant, viginti faciunt : quorum ex utroque latere decem hinc et decem inde poterant superare, non cubitum ex hoc et cubitum ex hoc, sicut Scriptura loquitur. Quapropter differenda mihi videtur hujus loci expositio, donec tabernaculum columnis omnibus, cum atrio, quod circumponitur, omni ex parte consistat. Fortassis enim per anticipationem aliquid dicit de his velis capillaciis, quod ad illa proficiat, de quibus nondum locutus est. Quod enim dicit : « Et facies vela capillacia operire super tabernaculum¹, » utrum universum tabernaculum his velis cooperiri velit, cum atrio scilicet, de quo circumponendo postea loquitur; an hoc interius tabernaculum, quod decem aulaeis fieri jussit, incertum est. Sequitur ergo et dicit : « Et facies operimentum tabernaculo, pelles arietum » rubricatas². » Etiam hoc operimentum utrum universo tabernaculo fieri jusserit in circuitu, an interiori tantum, similiter habetur incertum. Quod vero adjungit : « Et » operimenta pelles hyacinthinas desuper, » hoc non in circuitu, sed a tecto velut camera accipiendum est.

V. « Et facies, inquit, columnas tabernaculo de lignis » imputribilibus : decem cubitorum columnam unam, et cubiti unius et dimidii latitudinem columnæ unius : duos » anconiscos columnæ uni consistentes ex adverso : sic » facies omnibus columnis tabernaculi³. » Puare jusserit fieri hos anconiscos, de quibus antea dixi quid essent⁴, non satis mihi apparet. Si enim ad columnas portandas fierent, quatuor ut minimum fierent : si autem ubi seræ incumberent, etiam plures fierent ; nam quinas seras singulis columnis distribuit. Nisi forte in his anconiscis non aliquis usus, sed sola significatio sit, sicut in velo undecimo capillacio. Nam columna duos anconiscos velut bra-

¹ Exod. xxvi, 7. — ² Ibid. 14. — ³ Ibid. 15-17. — ⁴ Vide supra quest. cx.

chia hinc atque hinc extendens, figuram crucis reddit. Nunc jam videamus numerum columnarum, in quibus et forma tabernaculi possit adverti, utrum quadra, an rotunda sit, an oblongam habeat quadraturam, lateribus longioribus brevioribus frontibus sicut pleræque basilicæ construuntur : hoc enim potius hic evidenter exprimitur. Nam ita dicit : « Et facies columnas tabernaculo, viginti » columnas ab latere isto, quod respicit ad Aquilonem. » Et quadraginta bases argenteas facies viginti columnis, » duas bases columnæ uni in ambas partes ejus. Et lateris » secundum contra Austrum viginti columnas, et quadraginta earum bases argenteas ; duas bases columnæ » uni in ambas partes ejus, et duas bases columnæ uni in » ambas partes ejus¹. » Repetitio non moveat, quia locutionis est, ut omnes ita intelligantur de quibus non dicit. De basibus autem jam antea diximus², cur una columna duas habeat, quia et capita hoc loco bases vocat.

VI. Videmus igitur vicenis columnis porrecta duo latera tabernaculi Aquilonis et Austri : duo sunt reliqua, Orientale et Occidentale, quæ si totidem columnas habuissent, procul dubio quadrum esset. Quot autem habeat, de Occidentali non tacetur, de Orientali tacetur : utrum quia non habuit, et sola illic sine columnis extendebantur aulaea ab extrema columna unius lateris usque ad alterius alteram extremam ; an aliqua causa taceantur, ut etiam tacitæ intelligantur, nescio. Postea quippe ex ipsa parte Orientis decem columnæ commemorantur, sed atrii de quo post loquitur, quod huic tabernaculo circumponi jubet. Commemoratis ergo lateribus tabernaculi Aquilonio et Australi in vicenis columnis, deinde sequitur et adjungit, dicens : « Et retro tabernaculum per partem quæ est » contra mare, facies sex columnas : et duas columnas

¹ Exod. xxvi, 18-20. — ² Vide supra quæst. cx.

» facies in angulis tabernaculi a posterioribus et æquales
 » deorsum versus, et in se convenientes erunt, æquales
 » de capitibus in commissuram unam. Sic facies ambobus
 » duobus angulis; æquales sint. Et erunt octo columnæ,
 » et bases earum argenteæ sedecim: duæ bases columnæ
 » uni, et duæ bases columnæ uni in ambas partes ejus¹. »
 De basibus similis ratio et similis locutio est. Latus itaque
 Occidentis, nam hoc est ad mare, columnis octo extenditur,
 sex mediis, et duabus angularibus quas æquales ad unam
 commissuram dicit esse debere; credo quod angulus duo in se
 latera committat; et sit columna angularis lateri utrique
 communis, ista Occidentali et Aquiloniæ, illa Occidentali et
 Australi. Quod autem dicit etiam æquales deorsum versus,
 hoc utique dicit, ut ad perpendicularum librarentur,
 ne robustiores essent infra quam supra, sicut pleræque
 columnæ sunt.

VII. Deinde dicit: « Et facies seras de lignis imputribilibus,
 » quinque uni columnæ ex una parte tabernaculi:
 » et quinque seras columnæ lateri tabernaculi secundo,
 » et quinque seras columnæ posteriori lateri tabernaculi,
 » quod est ad mare². » Mirum si dubitari potest, latus
 Orientale columnas non habuisse in hoc interiore tabernaculo,
 cui postea circumponitur atrium. Singulas quasque igitur
 columnas omnium trium laterum habere seras quinque jubet.
 « Et sera, inquit, media inter medias columnas pertranseat
 ab uno latere in aliud latus³. » Hoc videtur dicere, ut de
 columna in columnam sera perveniret, et per intervallum
 columnarum porrigeretur a latere unius usque in latus
 alterius: ac per hoc una ex his omnibus columna non
 erat habitura proprias quinque seras, ad quam extremam
 quinque perveniebant a columna sibi proxima venientes.
 « Et columnas, inquit, inaurabis

¹ Exod. xxvi, 22-25. — ² Ibid. 26, 27. — ³ Ibid. 28.

» auro, et annulos facies æreos, in quos induces seras, et
 inaurabis auro seras¹. » Ne columnæ foraminibus caver-
 narentur, quo intrarent seræ, annulos fieri jussit, quibus
 ex utraque parte continerentur fines serarum. Proinde in-
 telliguntur hi annuli fixis in ligno ansulis pependisse, ut
 extremas partes serarum possent capere et continere.

VIII. « Et eriges, inquit, tabernaculum secundum
 » speciem, quæ monstrata est tibi in monte. Et facies
 » velamen de hyacintho, et purpura, et cocco torto,
 » et bysso neta; opus textile facies illud Cherubim. Et
 » superimpones illud super quatuor columnas imputri-
 » biles inauratas auro, et capita earum aurea, et bases
 » earum quatuor argenteæ. Et pones velamen super co-
 » lumnas, et induces illuc, interius quam velamen est,
 » arcam testimonii: et dividet vobis velamen inter me-
 » dium Sancti et inter medium Sancti sanctorum. Et co-
 » operies de velamine arcam testimonii in Sancto sancto-
 » rum². » Hæc omnia manifesta sunt, interius intra
 velamen hoc quatuor columnis impositam fuisse arcam
 testimonii: quam non sic operiri jussit velamine, ut super
 arcæ coopericulum jaceret velamen, sed ut contra statue-
 retur. Deinde dicit: « Et pones mensam foris extra vela-
 » men; et candelabrum contra mensam in parte taberna-
 » culi, quæ respicit ad Austrum: et mensam pones in
 » parte tabernaculi, quæ respicit ad Aquilonem. » Etiam
 hoc planum est. Quod autem sequitur: « Et facies adduc-
 » torium de hyacintho, et purpura, et cocco torto et
 » bysso torta, opus variatoris. Et facies velamini quinque
 » columnas, et inaurabis illas auro, et capita earum au-
 » rea; et conflabis eis quinque bases æreas³. » Cui usui
 velamen hoc fiat quinque columnis extentum, post appa-
 rebit, nam hic non apparet. Vult enim illud esse velamen

¹ Exod. xxvi, 29. — ² Ibid. 30-34. — ³ Ibid. 35-37.

ostii tabernaculi, hujus videlicet interioris, cui circumponitur atrium. Deinde jubet altare fieri sacrificiorum et holocaustorum; et dicit quemadmodum fiat; nondum autem dicit ubi ponatur; sed hoc quoque post apparebit.

IX. Hinc jam de atrio loquitur usque in finem, quod circumponendum est tabernaculo illi, de quo prius constituendo locutus est. « Et facies, inquit, atrium, quod dicitur græce ἀθήνη; non ἀθλαίαν: quod quidam interpretes nostri non discernentes, et hoc et illā aulæa, quas ἀθλαίας non ἀθήνη Græci dicunt, atria interpretati sunt dicentes: « Et facies tabernaculum decem atriortum¹, » ubi « decem » aulæorum » dicere debuerunt. Nonnulli autem multo imperitiores januas interpretati sunt, et ἀθήνη et ἀθλαίας. Sicut autem in lingua latina invenimus aulæa, quas Græci ἀθλαίας vocant: ita quam illi appellant ἀθήνη, nostri aulam vocaverunt. Sed jam non atrium isto nomine, sed domus regia significatur in latina lingua: apud Græcos autem, atrium. Ergo « Et facies², inquit, atrium tabernaculo in latere quod respicit ad Austrum; et tentoria » atrii ex bysso torta; longitudo sit centum cubitorum » tui lateri: columnæ eorum viginti, et bases earum » æreæ viginti, et circuli earum et arcus earum argentei. » Sic et lateri quod est ad Aquilonem, tentoria centum » cubitorum longitudinis, et columnæ eorum viginti, et » bases earum æreæ viginti; et circuli earum, et arcus » columnarum, et bases inargentatæ argento. Latitudo » autem atrii quæ est ad mare, tentoria ejus quinquaginta » cubitorum; columnæ eorum decem, et bases earum » decem. Et latitudo atrii quod est ad Orientem, quinquaginta cubitorum; columnæ ejus decem, et bases » earum decem³. »

X. Hic jam videmus commemorari columnas ab Oriente,

¹ Exod. xxvii, 9. — ² Id. xxvii, 1. — ³ Id. xxvii, 9-13.

eum loquitur de atrio, et eas decem dicens cum basibus æreis, sicut dixit etiam de Occidentalibus: ubi difficillima oritur quæstio. Nam facile est quidem, ut accipiamus ab Oriente unum ordinem columnarum ad atrium pertinentium, quo tabernaculum interius per omnes quatuor partes cingitur; quia non habebat ex ea parte columnas tabernaculum interius. Ab Occidente autem ubi jam erant interioris tabernaculi columnæ octo, quomodo etiam istas decem, quas exterioris atrii commemorat, accepturi sumus, tanquam ab Occidente duo sint ordines columnarum, interiorum octo, et exteriorum decem? Quod si ita est, longiora erunt etiam latera atrii exterioris, quam tabernaculi interioris, ut sit unde ab extremo in extremum alius columnarum ordo dirigatur, et non incurrat in ordinem priorem ad interius tabernaculum pertinentem. Et si hoc est, consequens erit, ut vicinæ illæ columnæ duorum laterum tabernaculi interioris, Austri et Aquilonis, intervallis brevioribus dirimantur, quam illæ vicinæ quas habet atrium exterius ex eisdem lateribus. Et quia illi exteriores ordines vicinarum columnarum, sicut Scriptura loquitur, centena cubita tenent; isti interiores totidem columnarum quotlibet minus cubita teneant, quoniam hoc Scriptura non expressit, consequens exit, ut octo columnæ illæ tabernaculi interioris in latere occidentali rariores sint quam vicinæ illæ ejusdem tabernaculi Australes et Aquiloniæ, ut possit comprehendi spatium quantum sufficit, decem illis aulæis circumtendendis, quibus primitus dixit hoc tabernaculum fieri. Habent enim cubita vicena et octona, quæ fiunt simul ducenta-octoginta: quorum si centena essent in lateribus duobus Austri et Aquilonis, ubi vicinarum columnarum ordines sunt, quadragena utique cubita tenderentur per alia duo latera Orientis et Occidentis, et proportione occurrerent in octo

columnis cubita quadraginta, sicut in viginti columnis cubita centum; sed non essent longiora latera exterioris atrii, quoniam centenae cubitis definita sunt; et ideo non esset quemadmodum ille ordo decem columnarum ab angulo Australi in angulum Aquilonium includeret ordinem interiorum octo columnarum. Proinde ut atrio undique circumdetur interius tabernaculum, oportet illud esse etiam longitudinis brevioris: atque ita necesse sit vicenas ejus columnas in duobus lateribus, quibus in longum porrigitur, densius constitui, quam sunt atrii exterioris etiam ipsae vicenae: et rarius octo columnas tabernaculi interioris a parte Occidentis, quam decem ex eadem parte atrii exterioris: quoniam quidquid minus cubitorum ex illis aulæis extenditur in columnis vicenis duorum laterum ad Austrum et ad Aquilonem, compensandum est latitudine Orientalis et Occidentalis lateris, ut ducenta-octoginta cubita consummentur aulæorum. Non enim sicut de velis capillaciis, ubi unum plus est, ita et de his aulæis jussit aliquid duplicari. Quapropter si tantum breviatur longitudo tabernaculi interioris, quod ab atrio exteriori posset includi, ut in vicenis ejus columnis non centena cubita tendantur aulæorum, sed verbi gratia, ut minimum nonagena et sena, ut quaternis cubitis breviora sint: hæc ipsa quaterna cubita, id est, octo cubita in duobus aliis lateribus utique tendenda sunt, Orientali et Occidentali: ac sic in illis octo columnis Occidentalibus tabernaculi interioris non extenduntur cubita quadraginta, sed quadraginta-quatuor, et alia quadraginta-quatuor ab Oriente. Cum ergo in decem columnis exterioris atrii tenduntur cubita quinquaginta, in octo autem interioris tabernaculi tenduntur cubita quadraginta-quatuor, rariora inveniuntur intervalla interiorum octo columnarum quam exteriorum decem; quia si paria essent, tia

in columnis octo quadraginta cubita tenderentur, sicut quinquaginta tendebantur in decem; quoniam quod sunt proportione octo ad decem, hoc sunt quadraginta ad quinquaginta. Quinarium quippe numerum quadraginta octies habent, quinquaginta decies.

XI. Nec nos moverent columnarum intervalla disparia, quod densiores in lateribus longitudinis ponerentur, ubi vicenae sunt, rariiores autem in latere latitudinis, ubi octo sunt, nisi aliud existeret quod urgeret mutare sententiam. Cum enim commemorasset longitudinem atrii ad mare habere tentoria quinquaginta cubitorum, et columnas decem; et bases earum decem; et latitudinem atrii ad Orientem item quinquaginta cubitorum, et columnas decem et bases decem; atque his dictis perfecta videretur forma tabernaculi cum atrio suo undique ambiente, iniecit aliud, quod ubi et quomodo intelligendum sit difficillime reperitur: « Et quindecim, inquit, cubitorum tentoriorum altitudo lateri uni: columnae eorum tres, et bases earum tres. Et latus secundum, quindecim cubitorum tentoriorum altitudo: columnae eorum tres: et bases earum tres. Et portae atrii tegumen viginti cubitorum altitudo de hyacintho, et purpura, et cocco neto, et bysso torta, varietate acupicta: columnae earum quatuor, et bases earum quatuor¹. » Hæc ubi constituentur, perfecta illa forma tabernaculi, non video: sed plane video eundem esse numerum columnarum decem, in tribus et tribus et quatuor, ternis scilicet a lateribus, et quatuor in medio. Ac per hoc tentoria illa quinquaginta cubitorum non contexta erunt, ne aditus in atrio nullus sit: sed quindenae cubitis media viginti cubita separabuntur, ut faciant portae tabernaculi tegimen, hoc est, velum quod ornamento velamentoque dependeat, et teneat spatium quatuor co-

¹ Exod. xxvii, 14-16.

lumnarum, quod portæ atrii deputatum atque separatum est. Ideo velamen ipsum a lateribus quindenum cubitorum divisum atque separatum, etiam specie distingui voluit, ut opere acu-picto quatuor illis coloribus variaretur. Sed latera illa quindenum cubitorum hinc atque hinc ternas columnas habentium, si ad eandem lineæ rectitudinem portæ atrii conjungantur, non erit spatium inter decem columna exterioris atrii et octo interioris tabernaculi, ubi sit altare quinque cubitorum, quadrum occupans spatium; et ante ipsum altare, ubi serviatur altari; et inter ipsum et ostium tabernaculi interioris, ubi sit labrum æneum. Sic enim poni jussum est, unde manus et pedes sacerdotes lavent, quando intrant tabernaculum, vel quando accedunt ut altari deserviant; quod nisi foris a tabernaculo in atrio intellexerimus, quomodo possunt prius lavare manus et pedes, et sic tabernaculum introire? Foris autem ab atrio non possumus altare statuere; quia et tabernaculum et altare circumdari atrio præcepit. Restat igitur ut illa latera quindenum cubitorum hinc atque hinc, et columnarum ternarum, sic accipiamus a lateribus, ut ipsa faciant intervallum totidem cubitorum inter portam atrii et ostium tabernaculi interioris: portam quidem patentem viginti cubitis in quatuor columnis, et habentem velum acu-picto opere variatum viginti cubitorum; ostium vero tabernaculi interius, ubi ponatur velamen illud in quinque columnis extantum: quod utique non intra illum ordinem octo columnarum, sed extra foris ad atrium positum intelligere debemus. Tunc enim erit velum ostii tabernaculi, quod ostium tanquam valvis aperiabatur, ubi atlæa inter se circulis et ansis non conjungebantur. Aut si forte intra illum ordinem octo columnarum tabernaculi interioris, opponeretur hoc velamen in quinque columnis ostio tabernaculi, ut quando aperiabatur, interiora non nudaren-

tur, ne a prospicientibus viderentur: quod tamen velamen sive interius ab illo ordine columnarum, sive exterius poneretur, quod non satis elucet, procul dubio distabat moderato intervallo ab eodem ordine columnarum, ne quinque columnæ ad quatuor columnas densius constipatæ, intercluderent potius aditum, quam velarent.

XII. Secundum istum itaque modum, et secundum hanc formam tabernaculi nihil jam opus est vicinas illas columnas laterum interioris tabernaculi ad Austrum et Aquilonem constituere densiores, et rariores illas octo facere quæ ab Occidente fuerant. Decem quippe illæ atrii exterioris ab eadem parte occidentis non longum ordinem faciunt columnarum, quo includantur octo interiores, sed ternis ab utroque latere constitutis, et quatuor in porta, spatium concludunt, ubi et altare sit holocaustatum intra portam atrii ante ostium tabernaculi; et labrum inter ostium tabernaculi et altare; et intervallum necessarium ministerio inter altare et portam atrii: et sic illud totum spatium atrii concluditur columnis decem, tribus ab Aquilone, et tribus ab Austro, et quatuor ab Occidente, tanquam si, Π, græcam litteram facias. Et sic adjungebatur idem spatium longiori ordini columnarum tabernaculi interioris, tanquam si ad litteram memoratam ex ea parte qua non habet adjungas litteræ productionem quæ iota dicitur; ut ejus parte quæ in medio est, ab eo latere concludatur et restent hinc atque inde ex ipso iota reliquæ partes. Poterant ergo numerari decem columnæ in illo longo ordine partis occidentalis tabernaculi interioris, sed cum illis octo adderentur duæ, quæ fuerant ultimæ in ordinibus laterum atrii Aquilonis et Austri. Nam et illæ decem quæ proprie ad atrium pertinerent a parte Occidentis, unde et intrabatur ad tabernaculum, ternas habebant in lateribus, et quatuor in fronte, ubi porta erat,

atque ita spatium usui sacrificiorum necessarium intra atrium ante tabernaculum amplectebantur. In ternis autem columnis, quæ fuerant a lateribus, tentoria erant de bysso quindenorum cubitorum : in quatuor autem ubi porta erat, velum erat viginti cubitorum acupicto opere variatum.

XIII. Nec moveat quod ait Scriptura, « Quindecim » cubitorum tenteriorum altitudo lateri uni : columnæ » eorum tres, et bases earum tres. Et latus secundum » quindecim cubitorum tenteriorum altitudo : columnæ » eorum tres, et bases earum tres. Et portæ atrii tegumen » viginti cubitorum altitudo¹. » Altitudinem quippe eadem dicit, quæ fuerat longitudo tenteriorum. Eadem quippe altitudo est cum texuntur, quæ longitudo est cum tenduntur. Quod ne suspicari videamur alio loco idipsum Scriptura commemorans ait, « Et fecerunt atrium quod » est ad Austrum, tentoria atrii de bysso torta, centum » per centum² : » id est, centum cubita tenteriorum per centum cubita spatii, quod tenebant viginti columnæ. Deinde sequitur, « Et columnæ eorum viginti, et bases » earum viginti æreæ. Et latus quod ad Aquilonem centum per centum, et columnæ eorum viginti, et bases » earum viginti æreæ : et latus quod est ad mare, aulæa » quinquaginta cubitorum : columnæ eorum decem, et » bases earum decem³. » Eadem dicit aulæa quæ tentoria. « Et latus quod est ad Orientem quinquaginta cubitorum tentoria. » Post hæc redit ad posteriora tabernaculi, ut ostendat quemadmodum illæ decem columnæ spatium, de quo loquebatur, atrii complectebantur. « Quindecim cubitorum, inquit, quod est a dorso. » Dorsum appellat, quia posteriora tabernaculi erant, id est, a

¹ Exod. xxvi, 14-16. — ² Id. xxxvii, juxta xxx. Confer. Vulg. Exod. xxxviii, 9, etc. — ³ Ibid. 10 et seqq.

parte Occidentis. « Et columnæ, inquit, eorum tres, et » bases earum tres. Et a dorso secundo hinc et hinc secundum portam atrii aulæa quindecim cubitorum : columnæ eorum tres, et bases earum tres¹. » Manifestum est certe eadem duo dorsa dici hoc loco, cum commemorantur omnia quemadmodum facta sint, quæ latera dicebantur, quando præcipiebatur ut fierent : latera scilicet, quia hinc atque inde conjuncta portæ Occidentalis atrii spatium concludebant : dorsa vero, quod a tergo tabernaculi erat hæc pars atrii, id est, a parte Occidentali. Sequitur autem et dicit, « Omnia aulæa atrii de bysso torta, » et bases columnarum æreæ, et ansæ earum argenteæ, » et capita earum inargentata argento ; et columnæ inargentatæ argento, omnes columnæ atrii². » Deinde adjungit, quod nondum isto loco commemoraverat, « Et vela » memorati atrii opus variatoris, de hyacintho et purpura et cocco neto et bysso torta ; viginti cubitorum longitudinem et latitudinem³. » Ecce ubi apparet eadem dictam superius altitudinem, quæ aulæorum extentorum fuerat longitudo. Denique addit, « Et latitudinem quinque cubitorum. » Tot enim cubitis latitudinis erigebantur tentoria exterioris atrii, sicut interioris cubitis quatuor. Sic autem et superius dixerat, « Longitudo autem atrii » centum per centum, et latitudo quinquaginta per quinquaginta, et altitudo quinque cubitorum ex bysso torta. » Hanc latitudinem dicens quam postea altitudinem dixit ; quoniam quæ jacentium latitudo est, eadem erectorum altitudo. Sicut quod paulo ante commemoravi, quæ cum texuntur altitudo est, eadem cum tenduntur longitudo est.

XIV. Nunc jam quod distuleram, videamus, quomodo ex hac forma universi tabernaculi, quam sicut potui ante

¹ Exod. xxxviii, 14, 15. — ² Ibid. 16, 17. — ³ Ibid. 18.

oculos collocavi, difficultas illa solvatur de capillaciis velis. Quæ fortasse ideo erat abstrusior, quia per anticipationem ibi aliquid dictum est, quod proficeret operi, de quo postea fuerat locuturus, cum atrium tabernaculo circumponendum describeret. Nunc itaque verba ipsa videamus, « Et suppones, inquit, quod superabit in velis » tabernaculi, dimidium veli quod superabit subteges, » quod abundat in velis tabernaculi, subteges post tabernaculum ¹. » Hoc totum quod dictum est unum sensum habet, quia dimidium veli quod superaverit hoc est id quod abundaverit de velis tabernaculi, subtegendum est post tabernaculum. Quomodo ergo superet, id est, abundet et restet dimidium veli, ex illa serie connexorum velorum oportet inquirere: quoniam quinque in se, et sex in se connecti voluit, sicut superius loquens dixerat, sextum velum a facie tabernaculi duplicandum, id est, ab Oriente. Toties enim posteriora tabernaculi a parte Occidentis esse significavit, id est, ad mare. Quid igitur facies tabernaculi, nisi pars illa intelligenda est, quæ est ad Orientem? Pars ergo illa, qua vela quinque connexa sunt, habet cubita centum-quinquaginta, hoc est, quinquies tricena; (tricenorum enim cubitorum erant singula, sicut ea Deus fieri jusserat:) illa vero pars, in qua erant non quinque, sed sex vela sibimet similiter connexa, cubita habebat centum-octoginta, id est, sexies tricena, ac per hoc duplicato ex eis uno velo, sicut jussum est, secundum faciem tabernaculi, minuebantur in ea duplicatione cubita quindecim: quibus retractis, centum sexaginta-quinque remanebant. Et ideo post centum-quinquaginta cubita, quibus illi parti quinque velorum etiam ista pars sex velorum æquabatur, superabant atque abundabant cubita quindecim. Illinc enim erant a parte quinque velorum,

¹ Exod. xxvi, 12.

cubita centum-quinquaginta: hinc autem a parte sex velorum, duplicato uno velo secundum faciem tabernaculi, erant cubita centum-sexaginta-quinque. Plus ergo habebat pars ista cubita quindecim. Hoc dicit dimidium veli, quod jubet subtegi post tabernaculum, ut quia illud a facie duplicatum est, hoc dimidium redundans a posteriore parte tabernaculi non duplicaretur, sed subtegeretur, id est, omnia ipsa quindecim cubita subtermisssa tegerentur: ac sic et ipsa illi longitudini detraherentur, sicut illa itidem quindecim a facie tabernaculi unius veli duplicatione detracta sunt: eoque modo centum-quinquaginta cubitis quinque velorum occurrerent ex alia parte centum-quinquaginta cubita sex velorum; triginta scilicet cubitis de centum-octoginta detractis, a facie tabernaculi velo duplicato, et a posterioribus tabernaculi dimidio velo subtecto.

XV. Jam illud quod sequitur aliud est, et aliam quæstionem infert, propter quam maxime hujus loci expositionem differendam putavi, ut prius et formam constituendi tabernaculi, et de atrio circumponendo quod scriptum est videremus. Sequitur ergo, « Cubitum ex hoc » et cubitum ex hoc, ex eo quod superat velis de longitudine velorum tabernaculi, erit contegens super latera tabernaculi hinc atque hinc, ut operiat ¹. » Aliud est quod superabit una pars sex velorum aliam partem quinque velorum, propter ampliorem velorum numerum, unde eam diximus, aliud quod superabit de longitudine velorum, unde nunc dictum est. Ita enim non pars parti comparatur, et altera alteram superare invenitur; illa scilicet, quæ vela sex habet, illam quæ vela quinque habet; quæ ambæ ut sibimet æquarentur, a facie tabernaculi facta est unius veli duplicatio, a tergo dimidii subtectio: sed ipsa

¹ Exod. xxvi, 13.